11.7. Kirjaviis

- **Kirjaviis – st see, kuidas me häälдust kirja paneme.** Üldreeglina kirjutatakse eesti keele sõnu hääldusе kohaselt.
    - [kass] > kass
    - vrd inglise [nait] > *night, knight, nyte*
- **Eesti keele kirjaviisid:**
    - korrapäratu kirjaviis kuni XVII saj lõpuni;
    - vana kirjaviis XVII sajandi lõpust kuni 1860. aastateni;
    - uus kirjaviis (esimesed ettepanekud juba 1820. aastatel).
- **Erinev kirjaviis ei tähendanud erinevat häälдust:**
    - calla = kalla = kala

Uue kirjaviisi kaitseks

- **Kohanimeseaduse** § 10 lõige 3 nõuab eesti õigekirjareeglite järgimist.
- Mida öelda neile, kes väidavad, et (vanas kirjaviisis) nimi on kultuuriväärtus ja tuleks säilitada?
    - KNS kaitseb ajaloolisi nimesid endid sel kujul, nagu nad rahvasuus on kasutusel olnud, nimesid kirjutame häälduspäraselt, tänapäeva kirjaviisis;
    - vana või moonutustega kirjaviis pole kultuuriväärtus;
    - vanas kirjaviisis nime säilitamine moonutaks põlist nime, sest seda loetaks nüüdisreeglite kohaselt (vrd *Ida – Iida*, *Simo – Siimu*, *Kanna – Kana*, *Tippo – Tipu*).

Erandina on võimalik vana kirjaviisi säilitada juhul, kui nimi ongi juba ka kõnekeeles kasutuses sellisena, nagu ta on kirjutatud. Seega on sõna ajalooline häälдus teisenenud ja seda nime, mis kunagi kohale pandi, tänapäeval enam ei kasutata.

Kui aga nime häälдus tänapäeval on algsena säilinud, tuleb see ka hääldusе kohaselt kirjutada.

Kohanimed ja koha-aadressid kuuluvad avalikku keeleruumi. Seega ei või tänapäeval kohanimedes ega koha-aadressides kasutada vana kirjaviisi, vaid tuleb lähtuda kehtivast kirjakeele normist.

Paljude maaomanike jaoks on see olnud üsnagi üllatav, sest omavalitsused ega teised asutused ei osutanud sellele nõudele varem piisavalt tähelepanu ja maade tagastamine toimus paljudel juhtudel just korrapäratus või vanas kirjaviisis olnud talunimedega.

Suurem osa vanast kirjaviisist on juba maaüksuste nimedest kõrvaldatud. Selliseid nimesid on aadressiandmete süsteemi jäänud veel ainult umbes paarsada.

Iga nime puhul, millel selline probleem esineb, tuleb viia läbi haldusmenetlus ning teha kindlaks, kuidas seda häälдatakse. Vastavalt häälдusele tuleb nimed nõuetega vastavusse viia. Näiteks tuleb muuta maaüksuse (endise talu) nime *Otti* > *Oti* (vt lisaks peatükki **„17.6. Vana kirjaviis maaüksuste kohanimedes”**). Omaniku väide, et tema vanaisa kirjutas oma nime ikka kahe „t“ tähega ei ole piisav põhjendus, lisaks peab selgitama, kuidas nime tegelikult häälдatakse. Vajadusel kaasata ka Eesti Keele Instituut. Kui soovitakse vanas kirjakeeles olevat isiku nimekuju kasutada, siis üheks lahenduseks on kehtestada pühendusnimi (st eesnimi koos perekonnanimega). Kindlasti on võimalikke lahendusi veel, igal üksikul juhul tuleb omavalitsusel omanikega need läbi arutada.

Viimati uuendatud 11.01.2023